

POVEĆANJE POVERENJA IZMEĐU LEKARA I PACIJENATA POSMATRANO KROZ KONTINUITET ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Značaj anamneze, kliničkog pregleda, laboratorijskih analiza i imidžing metoda za diferencijalnu dijagnozu artritisa i degenerativnih reumatskih bolesti

Doc.dr Predrag Ostojić

Institut za reumatologiju, Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu

Odnos lekara i bolesnika

- Specifičan oblik socijalne komunikacije
- Verbalna i neverbalna komunikacija
- Šta se očekuje od odnosa lekara i bolesnika
- Autonomija bolesnika u medicinskoj praksi
- Svaki bolesnik ima svoju „teoriju“ o bolesti koja ga je snašla
- Formula za uspešno lečenje: saglasnost procene lekara i bolesnikove „teorije“

Faktori koji utiču na lošu adherenciju u hroničnim bolestima

- Nedovolja efikasnost i nepodnošljivost leka
- Bolesnik živi sam
- Loši socijalni i ekonomski uslovi
- Bolesnik pije veći broj lekova
- Komplikovana primena leka
- Zdravstveno osiguranje ne pokriva troškove lečenja
- Lečenje asimptomatske bolesti
- Neadekvatna komunikacija i odnos između lekara i bolesnika
- Veći broj lekara koji leče bolesnika
- Depresija
- Kognitivni poremećaji

Osterberg L i sar *N Engl J Med* 2005;353:487-97.

McDonald HP i sar *JAMA* 2002;288:2868-79.

Krueger KP i sar. *J Am Pharm Assoc* 2003;43(6):668-78.

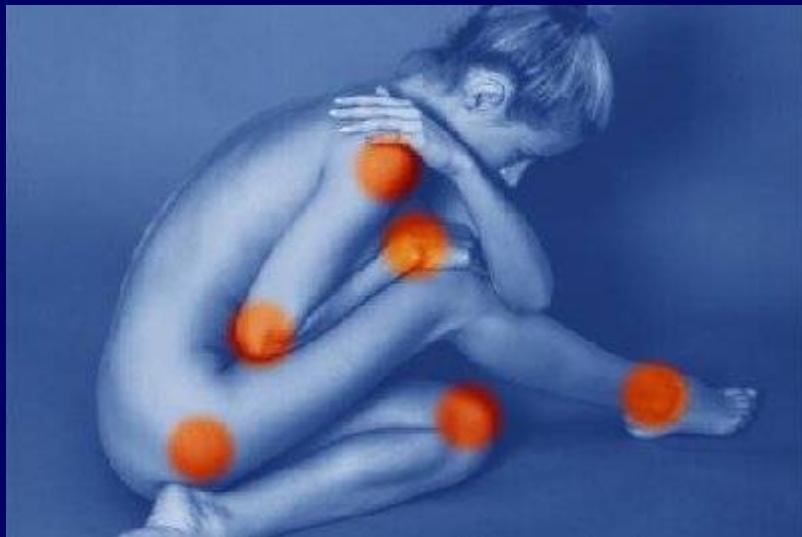
Vik S i sar. *Ann Pharmacother* 2004;38:303-12.

Kontinuitet zdravstvene zaštite reumatskih bolesnika

	Primarna	Sekundarna	Tercijerna
Definicija	Sprečiti bolest pre nego što nastane	Mere koje se preduzimaju u cilju pravovremene dijagnoze	Mere koje se preduzimaju u cilju sprečavanja posledica bolesti
Cilj	Smanjiti ili eliminisati faktore rizika	Rano otkrivanje bolesti	Prevencija invaliditeta

Šta je reuma ?


```
graph TD; Reuma[Reuma] --> Zapaljeni[Zapaljeni reumatizam]; Reuma --> Vanzglobni[Vanzglobni reumatizam]; Reuma --> Degenerativni[Degenerativni reumatizam]
```

Zapaljeni
reumatizam

Vanzglobni
reumatizam

Reuma

Degenerativni
reumatizam

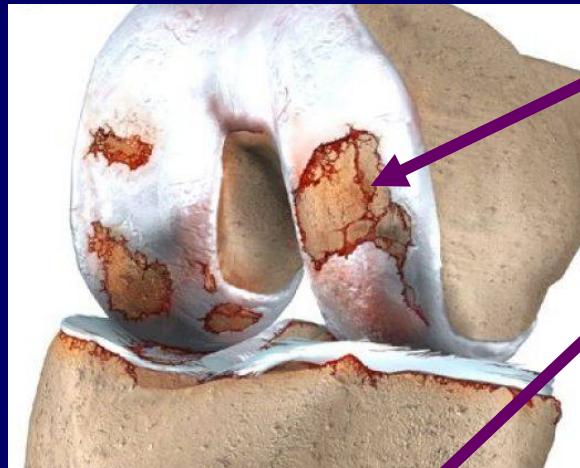
Zapaljenske reumatske bolesti - ARTRITISI

Oštećenje zglobova u reumatoidnom artritisu

Degenerativne reumatske bolesti - artroze (osnovne karakteristike)

- oštećenje i gubitak zglobne hrskavice
- zgušnjavanje kosti neposredno ispod hrskavice (subhondralna skleroza kosti)
- hipertrofija kosti na rubovima zglova i stvaranje osteofita

Najčešće artroze

- Artroza kolena (gonartroza)
- Artroza kuka (koksartroza)
- Artroza distalnih i proksimalnih interfalangealnih zglobova
(Osteoartroza šaka)

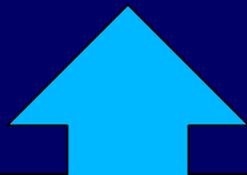
Primarna prevencija artritisa i artroza

Faktori rizika za artritis

- a. ženski pol
- b. gojaznost
- c. pušenje
- d. paradontopatija
- e. stres

Faktori rizika za artrozu

- a. starija životna dob
- b. gojaznost
- c. trauma zgloba
- d. infekcija zgloba
- e. zapaljenje zgloba
- f. nasleđe
- i. metaboličke artropatije

- regulisanje telesne težine
- prekinuti sa pušenjem
- poboljšanje oralne higijene
- ovladavanje veštinama za smanjenje stresa

- regulisanje telesne težine
- lečenje bolesti ili stanja koje ubrzavaju degeneraciju hrskavice

Sekundarna prevencija artritisa i artroza

- Bolesnici sa artritisom kod kojih se rano započne adekvatno lečenje imaju bolju prognozu u pogledu oštećenja zglobova i očuvanja funkcijске sposobnosti
- Ranim RA se smatra bolest koja traje kraće od 3 meseca

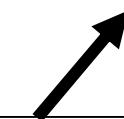
Simptom/znak	Normalan zglob	Artroza	Artritis
Uvećan zglob	∅	Koštana hipertrofija	Otok mekog tkiva
Povišena temperatura zgloba	∅	∅	+
Bol	∅	Bol se javlja pri pokretu	Bol je jači nakon dužeg mirovanja (ujutro)
Crvenilo	∅	∅	Giht i septički artritis
Ograničeni pokreti	∅	+	+
Jutarnja ukočenost	∅	kratkotrajna (do 30 minuta)	dugotrajna (više od 30 minuta)

Otok mekog tkiva u artritisu

Koštana hipertrofija u artrozi

Otok mekog tkiva u artritisu

Koštana hipertrofija u artrozi

Simptom/znak	Normalan zglob	Artroza	Artritis
Uvećan zglob	∅	Koštana hipertrofija	Otok mekog tkiva
Povišena temperatura zgloba	∅	∅	+
Bol	∅	Bol se javlja pri pokretu	Bol je jači nakon dužeg mirovanja (ujutro)
Crvenilo	∅	∅	Giht i septički artritis
Ograničeni pokreti	∅	+	+
Jutarnja ukočenost	∅	kratkotrajna (do 30 minuta)	dugotrajna (više od 30 minuta)

Simptom/znak	Normalan zglob	Artroza	Artritis
Uvećan zglob	∅	Koštana hipertrofija	Otok mekog tkiva
Povišena temperatura zgloba	∅	∅	+
Bol	∅	Bol se javlja pri pokretu	Bol je jači nakon dužeg mirovanja (ujutro)
Crvenilo	∅	∅	Giht i septički artritis
Ograničeni pokreti	∅	+	+
Jutarnja ukočenost	∅	kratkotrajna (do 30 minuta)	dugotrajna (više od 30 minuta)

Simptom/znak	Normalan zglob	Artroza	Artritis
Uvećan zglob	∅	Koštana hipertrofija	Otok mekog tkiva
Povišena temperatura zgloba	∅	∅	+
Bol	∅	Bol se javlja pri pokretu	Bol je jači nakon dužeg mirovanja (ujutro)
Crvenilo	∅	∅	Giht i septički artritis
Ograničeni pokreti	∅	+	+
Jutarnja ukočenost	∅	kratkotrajna (do 30 minuta)	dugotrajna (više od 30 minuta)

Simptom/znak	Normalan zglob	Artroza	Artritis
Uvećan zglob	∅	Koštana hipertrofija	Otok mekog tkiva
Povišena temperatura zgloba	∅	∅	+
Bol	∅	Bol se javlja pri pokretu	Bol je jači nakon dužeg mirovanja (ujutro)
Crvenilo	∅	∅	Giht i septički artritis
Ograničeni pokreti	∅	+	+
Jutarnja ukočenost	∅	kratkotrajna (do 30 minuta)	dugotrajna (više od 30 minuta)

Simptom/znak	Normalan zglob	Artroza	Artritis
Uvećan zglob	Ø	Koštana hipertrofija	Otok mekog tkiva
Povišena temperatura zgloba	Ø	Ø	+
Bol	Ø	Bol se javlja pri pokretu	Bol je jači nakon dužeg mirovanja (ujutro)
Crvenilo	Ø	Ø	Giht i septički artritis
Ograničeni pokreti	Ø	+	+
Jutarnja ukočenost	Ø	kratkotrajna (do 30 minuta)	dugotrajna (više od 30 minuta)

Anamneza

- Da li vas bole zglobovi ?
- U koje doba dana vas zglobovi najviše bole (ujutro, uveče, danju ili noću) ?
- Da li vas zglobovi bole kada mirujete, na primer ujutro, pre nego što ustanete iz kreveta, ili se bol javlja samo kad pokrećete zglob ili kada radite ?
- Da li vam zglobovi otiču ?
- Da li ste ujutro ukočeni ?
- Koliko vam vremena treba da razmrdate zglobove, da jutarnja ukočenost popusti ?

Bolesnik 1

- Da li vas bole zglobovi ?
- Da
- Koji vas zglobovi bole ?
- Bole me zglobovi šaka i ruku
- U koje doba dana vas najviše bole zglobovi ?
- Noću i ujutro
- A ujutro kada još ležite u krevetu, pre nego da se probudite
- Tad me najviše bole, nekad me bol povećava
- Da li vam zglobovi otiču ?
- Da pogledajte, jutros je bilo još gore
- Da li kad treba da ustanete iz kreveta osećate ukočenost u zglobovima ?
- Da
- Koliko treba da razradite zglobove da ukočenost popusti ?
- Pa,... ustala sam jutros u šest, a sada je devet, a meni ukočenost još nije popustila

Artritis

- Bol zapaljenskog karaktera (najizraženiji ujutro)
- Zglob je uvećan (mekotkivni otok)
- Jutarnja ukočenost traje više od pola sata

Bolesnik 2

- Da li vas bole zglobovi ?
  - Da
- Koji vas zglobovi bole ?
  - Bole me zglobovi obe šake
- U koje doba dana vas najviše uveče ?
  - Preko dana kad radim i uveče
- A ujutro kada još ležite u krevetu ?
  - Tada me ne bole
- Da li vam otiču zglobovi ?
  - Da pogledajte
- Da li kad ujutro kad ustanete iz kreveta osećate ukočenost u zglobovima ?
  - Da
- Koliko treba da razradite zglobove da ukočenost popusti ?
  - Pa,... oko desetak minuta, dok odem do WC-a, dok se umijem, ukočenost popusti

Artroza

- Bol mehaničkog karaktera (pri pokretu)
- Zglob je uvećan (koštana hipertrofija)
- Jutarnja ukočenost traje kratko

Laboratorijske analize

Analiza	Artritis	Artroza
SE , CRP	↑	norm
Eritrociti , Hgb	↓	norm
Trombociti	↑	norm
D-dimer	↑	norm
Antitela (RF, ACPA, ANA)	poz	neg

Radiografija

**Neravnomerno suženje
zglobnog prostora
Subhondralna skleroza
Osteofiti**

Artroza prvog CMC zgloba
(rizartroza)

Aartroza DIP i PIP zglobova
šaka

Artroza kuka

Artroza ramena

Reumatoidni artritis

Psorijazni artritis

